

Snaga bez hrabrosti: Kako se Dubrovnik suprotsavio moćnoj JNA

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 138

Od sredine oktobra do ranog decembra 1991, između 5000 i 7000 vojnika JNA je držalo pod opsadom mali hrvatski grad na idiličnoj obali Dalmacije. U JNA arsenalu se nalazilo 36 haubica, 60 teških minobacača, 60 protuavionskih mitraljeza, 44 tenka, 240 ručnih raketnih bacača, tri baterije raketa zemlja-zemlja sa dometom od 80 kilometara, a imali su i vazдушna podršku sa tri aerodroma i još od nekoliko ratnih brodova. Grad je branilo 670 boraca pod ličnim naoružanjem i sa četiri zarobljena topa sa improvizovanim okidačima koji su mogli da opale samo po dva puta. Ali, nekako su uspjeli i, uprkos svojoj ogromnoj vojnoj nadmoći i dugotrajnoj opsadi, JNA nikada nije uspjela da osvoji mali Dubrovnik.

Dubrovačke zidine su međunarodni kulturni spomenik pod zaštitom UNESCO-a, i kao takve bi trebale da budu pošteđene svih ratnih dejstava. Ali, prema tvrdnjama niza svedoka u suđenju Slobodanu Miloševiću, JNA je namerno granatirala Dubrovnik, pri čemu je uništeno devet, a manje ili više oštećeno mnogo starih kuća. Od granata i snajpera poginuli su i brojni civili.

Poslednji svedok koji je govorio o opsadi Dubrovnika bio je Ivo Šimunović, pripadnik lokalne Teritorijalne odbrane. Kao rezervni oficir, pristupio je jedinicama TO u avgustu 1991, nakon što su JNA i srpske snage počele napad na Vukovar.

Kada je JNA napala Dubrovnik, njegovi branioci nisu bili pripremljeni, jer su mnogi do poslednjeg časa verovali da će grad da bude pošteđen zbog svog posebnog međunarodnog statusa. Kao što je u izjavi za tužilaštvo rekao General Marinović, koji je napustio JNA da bi se borio za Dubrovnik: 'Kada sam samo kratko vreme proveo u Dubrovniku, video sam da grad praktički nije branjen.'

U oštrom unakrsnom ispitivanju, Milošević je pokušao da pobije tvrdnju svedoka da je napad JNA bio neisprovocirana agresija, da su se hrvatske snage isključivo branile, i da iz stare gradske jezgre nije ispaljen ni jedan metak. Šimunović nije odustajao od tih tvrdnji. U jednom momentu je rekao: 'Sve provokacije su dolazile isključivo sa Vaše strane. Mi nismo imali čime da odgovorimo -- samo lakim naoružanjem. Mi smo imali puške, a Vi ste nas gađali raketama.' Milošević je spominjao pucnje iz Dubrovačke okoline kao da su dolazili iz Starog Grada, na šta je svedok rezolutno ponovio: 'Iz Starog Grada nije ispaljen ni jedan metak.'

Milošević je tvrdio da je odbrana Dubrovnika bila 'militarizacija' spomenika UNESCO-a. Svedok je ponovio da iz Starog Grada niko nije pucao, ali se složio da su policija, TO i Hrvatska Vojska bili naoružani i čvrsti u odluci da brane dubrovačko zaleđe i sam grad. Oni su se borili sa pozicija oko grada, i borlili su se svojski. Šimunović je priznao da je on sam uništio šest tenkova, a kada je Milošević prikazao snimak aviona koji pada pogođen, svedok je prokomentarisao: 'Dobro smo gađali.' Ali, Šimunović je uporno insistirao tokom celog pretresa da su akcije hrvatskih snaga bile isključivo odbrambene. Za razliku od JNA, rekao je, oni nisu nikada napadali civile. Minirali su puteve da bi se zaštitili od napada, ali su minska polja bila na teritoriji Hrvatske, i na kraju ni jedna od tih mina nije eksplodirala. Postavili su prepreke, ali opet sa ciljem da protivniku onemoguće prodor. Gospodin Šimunović je insistirao na pravu na samo-odbranu.

Milošević je pokušao da dokaže da je JNA tražila mirno rešenje, jer je celim tokom opsade učestvovala u mirovnim pregovorima koje je organizovala Posmatračka misija Evropske zajednice. Šimunović je naglasio da je JNA zatim prekršila apsolutno svaki postignut dogovor. Kada je šef njihovog pregovaračkog tima pristao na primirje, bio je smenjen zato što je to odlučio bez konsultacije sa nadređenima. Sutradan je Dubrovnik bio izložen najžešćem napadu do tada. Šimunović je takođe posvedočio da je iz ponašanja pregovarača sa strane JNA bilo jasno da oni nemaju nezavisam autoritet, nego da moraju da traže odobrenje Generalštaba i Beograda. Premda je tvrdio da je Milošević bio iza napada na Dubrovnik, svedok nije mogao da iznese dokaze kojima bi tu tvrdnju potkrepio. Milošević je nekoliko puta ponovio da ni on ni Srbija nisu imali nikakve veze sa onime šta se dešavalo u Dubrovniku.

Ali, razlog da je Šimunović pozvan da svedoči nije ni bio da dokaže Miloševiću odgovornost, nego da opiše ničim neizazvan napad na civilno stanovništvo i delomično uništenje kulturnog spomenika, dubrovačkog Starog grada. Milošević je osporavao njegove tvrdnje, ali nije ni pokušao da ospori video snimke na kojima su se videla znatna oštećenja na Starom gradu posle napada od 6.12. Ni Admiral Jokić nije osporavao napad. U tri telefonska razgovora za vreme napada, on se konačno izvinio, premda je tvrdio da je on izvršen bez njegovog znanja i dozvole.

Posmatračima u sudnici se stalno nametalo pitanje kako je mala, slabo naoružana grupa uspjela da zaustavi napad moćne JNA. Iz izjave generala Marinovića se vidi da je JNA nameravala da u jednoj sedmici

zauzme hrvatsku obalu od Crne Gore do ušća Neretve. Ali, nisu uspjeli da prođu dalje od Dubrovnika gde ih je zaustavio daleko slabiji protivnik. Kada je Milošević pitao sveodka kako je to moguće, ovaj je odgovorio: 'Imali su snagu, ali ne i hrabrost.' Možda neki od vojnika JNA zaista nisu hteli da ratuju protiv grada koji je simbol lepote i stare kulture koja je deo i njihovog kulturnog nasleđa.

Location: Balkans
Macedonia
Serbia
Kosovo

Focus: Coalition for International Justice (CIJ) Trial Reports Archive (Bos-Hrv-Srp)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/snaga-bez-hrabrosti-kako-se-dubrovnik>